

FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG” KOZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre . . . . . 2 ft.
Félévre . . . . . 1 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő:
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Pulszky Ferencz.

Az utóbbi néhány évben nagy veszteségek érték a magyar nemzetet. Ugyszólván egymásután dőlnek ki az élők sorából tudósaink és egy és más téren országos hírnévre szert tett nagy embereink. Most Pulszky Ferencznek, a kitünő tudósnak, a magyarországi könyvtárak és múzeumok főfelügyelőjének elhunytáról adunk szomorú szívvel hírt. Szeptember 9-én hunyt el Budapesten az ősz tudós, a ki a magyar tudományosságnak jó nevet szerzett örökbecsű munkáival a külföldön is.

Pulszky Ferencz nagy kort ért, pár nap híjján 83 esztendő s kora ifjúságától kezdve hatvan esztendőig szolgálta nemzetét, a közügyet istenadta tudásával, szorgalmával és hazafiságával. Fiatal korában, már a harminczas évek első felében a küzdőtéren találjuk a komoly ifjút, ki történelmi tanulmányai mellett részben megyéjének, Sárosnak teljesít szolgálatokat, részben beutazza Európa államait, mezőgazdasági tanulmányokat téve. Az 1848. év mozgalmában már előkelő szerepet töltött be, Kossuth mellett pénzügyi államtitkár volt. Később a honvédelmi bizottmány tagja lett s midőn a szerencse elfordult a magyar fegyverektől, Pulszky Angliában sokat lendített a magyar emigránsok sorsán. Mint száműzött, régészeti tanulmányainak élt, majd Kossuthot kísérte európai és amerikai körútjában.

1866-ban kapta meg az uralkodótól a kegyelmet hazájába való visszatérésre. Hazaérve, a Deák-párthoz csatlakozott s Szentes városa választotta képviselővé és ezután a politikai téren

működött állandóan. De tevékeny részt vett a közügyek egyéb munkakörében is; a magyar tudományos akadémia, képzőművészeti társulat, régészeti társulat és egyéb közintézményeink vezéremberei közt foglalt el tevékeny helyet, mely intézmények legnagyobb részének ő volt a kezdeményezője; egész sereg tudóst nevelt fel a hazának, megérdemli tehát a cipruságot, melyet tisztelői kegyelettel raktak a koporsójára.

Pulszky Ferencz a nemzeti múzeumnak 1869-ben lett igazgatója s ezt az intézményünket nagy tudományával, gazdag tapasztalataival európai hírre emelte. Néhány évvel ezelőtt mondott le a múzeum igazgatóságáról s azóta félrevonulva a nyelv- és régiségtudománynak élt. Munkái egy egész könyvtárt tesznek ki; nagy tehetségének, gazdag tapasztalatainak igazi kincsétárát képezik e művek.

Tudományos érdemeit sok elismerés érte s az írónak, ki egykor Pulszky élettörténetének megírására fogja fölvenni a pennát, derekas munkát kell végeznie, mert az

elhunyt annyi téren, oly sok munkát végzett, hogy csak azok kellő méltatása és megismerése is egy fél emberéletet igényel.

E helyütt nagyon szűkre van szabva a tér, melyen e tudományos férfi érdemeit csak vázlatban is felsorolni lehetne.

Az egész nemzet gyásza és hálás emlékezése kísérte sirba Pulszky Ferenczet, kihez hasonló sokoldalú képzettségű, nagy tudású és tehetségű tevékeny fia kevés volt e században a magyar hazának.

Pulszky Ferencz.

Uralkodók a magyar fővárosban.

Magyarország székes fővárosa e hó 20-ára ünnepi díszbe öltözködött, hogy a németek fiatal uralkodóját méltón fogadhassa.

II. Vilmos német császárt ezuttal először üdvözölhetjük vendég gyanánt fővárosunkban. A külföldi uralkodók eddig az osztrák fővárosban látogatták meg királyunkat, a látogatások tehát nem is a magyar királynak, hanem az osztrák császárnak szóltak. A kétfejű sas árnyékában meg sem látták ezt a mi székes fővárosunkat. Nem csoda, ha most a főváros kitesz magáért s mindent elkövet, hogy illő fényvel s pompával feleljen meg a messze földön ismert magyar vendégszeretet jó hírének.

Tulajdonképpen a katonai hadgyakorlatok megtekintésére jött a német császár, a melyeken királyunk bemutatta neki hadseregünk erejét, edzettségét és harczképességét. Láthatta a német császár, hogy a szövetséges állam feje hatalmas s kitünően szervezett hadsereget is sulyba tud vetni a mellett, a mit barátságos kézzorítása ígér. Láta és elismerésével illette honvédségünket is, mint a hadsereg egyik erős kiegészítő részét. Meglebbent a sárga-fekete zászló s felült mögötte, a mit rejtegetni többé nem lehet, a magyar nemzeti trikolor.

De látja Vilmos császár fiatal erővel fejlődő, gyönyörű székes fővárosunkat is. Láthatja, a mint Európa egyik legnagyobb folyója, a Duna, méltóságos hömpölygéssel szeli át a sűrű palotasorokat. A Duna egyik partján a citadella, utolsó sötét emlékeztető jele a multnak, a lebontás előtt áll; míg nem messze tőle reményteljesen bontakoznak ki az épülőfélben levő királyi palota falai, melyek Isten jókedvében teremtett, termékeny rónákon át tekintenek a magyar Alföld szívébe. A Duna másik partján pedig egy, napról-napra izmosodó, gyarapodó világváros hirdeti a magyar nemzet fejlődési erejét, művészetét, melyekben immár Európa bármely más nemzetével vetekedhetik.

Jól esik nekünk, hogy mindezeket látta Vilmos császár. Hiszen eddig még azt sem engedték megmutatni, a mi a miénk. Hirt sem vettek rólunk; a sas szárnyai alá voltunk rejtve.

Lompos, fáradt szárnyai a sasnak megrebentek. És ennek nagy oka volt.

A császárváros fénye hanyatlóban van. Egy életunott agghoz hasonló, kinek tagjai már oszladozófélben vannak. Parlamenti tusák, nemzetiségi torlódások nagy beteggé tették mesterségesen fentartott szervezetét. Ki akarna beteg embert mutogatni, mikor egészséges, viruló ifjával is dicsekedhetik? És ki akarna beteg ember karjába fogódzni, mikor erőteljes, ifju karok kínálják támaszukat!

Íme, úgy látszik, hogy a mi jó királyunk is látja már a beteg ember tehetetlenségét s mind jobban közeledik az ő hü Magyarországhoz. Különös jóindulata irányunkban közelesen többször nyilatkozott meg, de a legértékesebb zálogát a jobb jövő reményeinek most vettük, mikor hatalmas frigyestársát közénk hozta.

Édes érzés fut végig szívünkön, ha ezekből a tényekből a következtetést levonjuk. Mert a következtetés az, hogy királyunk az idők folyamán erősebbnek, egységesebbnek s életrevalóbbnak bizonyult Magyarországon keresi a monarchia nagyhatalmi állásának sulypontját.

Épül, épül a budai várpalota, büszke falai reményteljesen emelkednek felfelé; a remény s lelkesedés tüze éled az oly régen mellőzött magyarok szívében is. Jere, jere közénk, jó királyunk, nyitva vár fényes palotád s nyitva vár egyszerű szívünk, jere vissza s maradj közöttünk örökké!

Károlyi István gróf beszédje.

Ismét megszólalt a magyar közéletnek egy köztisztelőben álló vezéregyénisége. Gróf Károlyi István volt az, a ki a Felső-Magyar Közművelődési Egyesület Szakolezán tartott közgyűlésén hatalmas elnöki megnyitóban mondott bírálatot közéletünk és politikai viszonyainak fölött, amelyet az egész országnak meg kell hallania.

Beszéde elején gróf Bethlen Gáborról, az egyet boldogult elnökéről emlekezett meg. Elmondta, hogy az elhunyt ma egy esztendeje a nagykárolyi vár kapuja alatt bucsut véve a szőlőtől, ezt mondta: „Megyek haza Keresdre, azután fellépek képviselőnek, de biztosra veheted, hogy megbukom.”

Egy év előtt nem tudták megválasztani Bethlen Gábort képviselőnek, halála után szobrot akarnak emelni neki. Ezzel jellemzi a mai közéletben a következtetlenséget. Foglalkozva azzal a mostoha elbánással, melylyel a kormány a közművelődési egyesületekkel szemben viseltetik, kifejtette, hogy a magyar kormányok nem csinálnak nemzeti politikát. Negyvennyolcz előtt a horvát főúr magyaroknak vallotta magát s a horvát középosztály jelentékeny része magyarul beszélt.

Ma a horvátok ellenséges szemekkel viseltetnek irántunk. Hasonlóképp vagyunk Fiumével is. Halászároskából nagy kikötő várossá tettük s ma forrongásban vannak azért, hogy a mostanig létező Bach-törvények helyébe alkotmányos izü magyar törvényeket akarunk tenni. Az irodalom, a tudomány, a törvényhozás, mind hijjával van a magyar szellemnek és a nemzeti érzésnek. A kormányok rendkívüli mulasztásait megérezte a magyar társadalom s a maga szegényes eszközeivel sietett azok pótlására.

E sivár eredmények miatt Károlyi István gróf

nemesak a mai kormányt, hanem azt az egész kormányrendszert felelőssé teszi, amely évtizedek óta uralkodik. A kormánykörökben nagy nyugtalan-ságot keltett ez a lesújtó bíráló. Bárha Károlyi gróf igaz magyar szívből fakadt szavai bucsuztatói volnának a Bánffy kormánynak!

A hitelszövetkezetek rendeltetéséről.

Bánffy Miklós báró Erdély földbirtokosaihoz röpiratott boesátott ki a hitelszövetkezetek rendeltetéséről. A kiszáradt mai nyomoruságos hitelviszonyait és az uzsorarendszert a következőleg fejti ki.

A kiszáradt, a ki hitelt kénytelen igénybe venni, a szükséges pénzt, két módon szerezheti be: *az egyik a takarékpénztár, a másik az uzsorás.*

A takarékpénztárak magas kamat (8 százalék) mellett adnak pénzt, de kezelésük ezen máris magas kamatlábat még magasabbra emeli.

A takarékpénztár továbbá esakis nagyobb összeget ad. Kisebb kölcsön, néhány forintnyiért nem áll szóba emberünkkel. Eljárása a parasztagdára nézve benyolult és végül a takarékpénztár tartozásainak behajtásánál már távoli fekvésénél fogva (rendesen nagyobb városban van) a hitelt élvező valódi viszonyaira nézve tájékozatlan s már e miatt is méltányossági, sőt ezélszerűségü tekintetek nem befolyásolhatják.

A *takarékpénztár* kamatlábjá magas, eljárása benyolult és drága, végrehajtása kérlelhetlen: kelle több arra, hogy kevés kereskedelmi tehetséggel bíró szegényebb népünk oly hamar tönkřejusson, a mint a hitelt igénybe venni kénytelen.

Az *uzsoráról* mindenki tudja, hogy egy-egy ilyen *gyezemén* egész vidékeket tett már tönkre, melynek lakossága azelőtt vagyonos volt.

Ilyen hitelforrásokkal rendelkezik a nép. Az egyik lassu vergődéssel, sok apró kárral halad a végző örvény felé, a másik gyorsabban végez. Mindkettő halálos betegség. Törvényeink hézagossága miatt a bukások okozói nem büntethetők.

A bajok szemeink előtt állanak: a népesség elszegényedik, mindenért, mindenre megvehetővé válik, gazdasági értelmisége a helyett hogy emelkedne, süllyed, az elszegényedett nép akár szociálista, akár nemzetiségi irányban agitátorok martaléka lesz. E bajok ellen tenni kell, meg kell akadályozni a folytonos romlást, mely mai társadalmunkai aláaknázza.

A *hitelszövetkezeti intézmény* *egyike* azon eszközöknek, melyek segítségével veszélyes közgazdasági és társadalmi helyzetünkből szabadulhatunk. Meggátoljuk vele kétségbe esett földönfutók keletkezését és a nemzetiségi kérdés elmérgesedését. De bármilyen hasznos, jó és üdvös az intézmény maga, csak akkor az, ha magas rendeltetése értelmében és annak

szorosan megfelelőleg vezetik. Ezek után lelkes hangon hívja fel Erdély birtokosait hitelszövetkezetek alakítására. A röpirat az erdélyiekhez szól, de érthet belőle az egész ország, mert a kiszáradt ország többi részében sem örvendenek jobb hitelviszonyoknak. Sajnos, az állami támogatás teljes híjjában a hitelszövetkezeti központ is távol áll attól, hogy áldásos hivatását a kellő terjedelemben gyakorolhassa. Valóban szükséges, hogy ne csak az állam, hanem Erdély példájára, Magyarország, vezetésre hivatott értelmisége is teljes rokonszenven tegye magáévá a szövetkezetek ügyeit, mert ez az egyetlen mód arra, melylyel a magyar népet az igazságtalan kizsákmányolástól és végleges tönkrejutástól megóvhatjuk.

A német császár nálunk.

Ferencz József király Ő felsége szövetséges társa, a hatalmas német nemzet böles és kiváló tudományosságu császára e hó 12-én magyar földre lépett, hogy kivegye részét a magyar nemzet vendégszeretetéből, melynek nincs párja széles e világon. Örömmel tölti el minden magyar honfi szívét az a tudat, hogy a hatalmas nagy uralkodó nem veti meg a magyar hajlékot, melynek födele alatt ép oly jól érezheti és érezze is magát, mint hű német népe kebelén. Az a kitörő lelkesedés, a keresetlen, őszinte magyar szívből eredt jele a tiszteletadásnak, melylyel a németek fejedelme Magyarországon találkozik, megnyugtathatja őt az iránt, hogy nem olyan nyers, bárdolatlan nép vagyunk, mint amilyenek hirdetni szeretnek bennünket ellencink, hanem becsüljük a vendéget, mérlegelni tudjuk a böles uralkodó vendég, mint a béke érdekében velünk szövetséges államfő látogatásának nagyfontosságu politikai jelentőségét.

Igaz lelkesedéssel fogadta a magyar nép a német császárt, mert ittlétéből a hármasszövetség s ezzel együtt a béke megszilárdítását reméli.

A tatai nagyhadjakorlatok.

A német császár, nagy katonai kísérettel vasárnap délután érkezett meg Tatára. A mi jó királyunk a pályaudvaron felállított dízsátor előtt várta fejedelmi vendégét s midőn ez megérkezett, eléje sietett s a két uralkodó megölelte, megcsókolta egymást. Ezután behajtottak az Eszterházy grófok tatai kastélyába. Az utakon néptömegek ezrei állottak sorfalat s éljeneztek az uralkodókat. A kastélyban Eszterházy Ferencz gróf, neje és a grófi család tagjai fogadták s a fejedelmi vendégek részt vettek kíséretükkel együtt a kastély dísztermében az udvari ebéden. A német császár látogatást tett ebéd után József, Jenő, és Rainer főhercegnél, továbbá a ház asszonyánál Eszterházy Ferencznél grófnőnél. Este fényes kivilágítást rendeztek a tataiak a német császár tiszteletére.

Másnap, hétfőn hajnalban kezdődtek a nagy hadgyakorlatok. Ő felsége a király Vilmos császárral együtt, korán, hajnalban jóval öt óra előtt kilovagoltak a csatamező színhelyére.

A két fejedelem egy dombtetőről nézte Kőmlőd közelében a csapatok előrevonulását. A két hadtest egyszerre vonult előre. Az 5. hadtest Moes és Tóváros felől, a 4. hadtest Ondód és Moór felől. Délajt került ütközetre a sor, az 5. hadtest valamennyi oszlopa megkezdte a támadó mozdulatokat s a két hadtest lovas hadosztályai összeütköztek. A két felség a hadtestek nyugati szárnyán figyelemmel nézte a kifejlődött harcnek összes mozzanatait. A német császár kíséretével a Szend és Kocs közti országut mentén fölvonuló több ezredet megszemlélte, melyek legénysége kitűnő tartásban menetelt el a császár előtt.

Két óra felé mind a két uralkodó egy kocsin visszahajtatott Tatára. Utközben látni lehetett Frigyes főherczegnek, az 5. hadtest parancsnokának, főhadiszállását. A főherczeg leszállott a lóról, s midőn királyunk ő Felsége megállította a kocsit, hozzá jött és megtette a hivatalos jelentést. Mind a két uralkodó kezet szorított a főherczeggel.

Délután fél 3 órakor a hadgyakorlati sátorban és a télikerében ebéd volt, mely alatt a 34. gyalogezred zenekara játszott. Az egész ebéd alatt élénken vitatták a mai hadgyakorlat eseményeit.

Másnap folytatta a két hadtest a hadgyakorlatokat s az uralkodók megelégedésüket fejezték ki a manőverek sikerülte felett.

II. Vilmos császár Tatáról szerdán délután 4 órakor utazott el. Királyunk egy negyedórával korábban utazott Mohácsra.

*

Itt említjük még meg, hogy vasárnap reggel a király a piaristák kápolnájában esőndes misét hallgatott.

Az oltártól a misét szolgáltató Pintér Elek házfő a szenteltvíz-tartóval ment a király elébe, a ki keresztet vetve, nyomban térdre ereszkedett imaszámolyán és a mise alatt egyszer sem ült le. A szertartás végeztével a házfő újból kikísérte az uralkodót, a ki bucsuzáskor hangosan mondta:

— Valóban megható istentisztelet volt ez és a templom is díszes. Az ifjúság temploma ez?

— Igen, felség, ez a diákok temploma.

A kápolna lépcsőjén álló Dávidházi szolgabíróhoz szólt még a király, azután a diákság éljenei között elhajtattott.

Később a tatai jótékony hölgyek által a komárommegyei vízkárosultak javára rendezett bazárünnepélyt szemlélte meg. Az ünnep védnökneje Eszterházy Ferenczné grófnő kalauzolta s a király 500 frttal váltotta meg a belépő jegyet.

Kedves jelenet volt az, a mikor ő Felsége észrevette, hogy a grófné baloldalán haladt. A király erre hamar áment a másik oldalra, úgy, hogy a grófné jobbára került. Ő Felsége minden sátor előtt megállt és mosolygó arccal osztogatta a dícséretet, a mit az elárusítónök bájos hajlongással köszöntek meg. Az egyik sátorban teával kínálták meg, de a király mosolyogva visszautasította és megjegyezte:

— Ugy is meleg van!

Egy másik sátorban elfogadott két rózsát, melyeket kezében tartva haladt a számára berendezett sátor elé. Jó órahoszai időzés után eltávozott a bazárból, lakosztályába vonulva fölkészült fejedelmi vendége fogadására.

A tataiakat dícséret illeti meg, mert mindent megtettek arra nézve, hogy a fejedelmi vendégek jól érezzék magukat városukban.

MI UJSÁG?

A Széchenyi-szobor leleplezése Nagy-Czenken. A múlt vasárnap nagy ünnepek között leleplezték a sopronvármegyei Nagy-Czenken gróf Széchenyi Istvánnak szobrát. E kies fokvésű kis községben született a legnagyobb magyar, honnan kiindulva, nagyszabású fényes pályát futott meg; boldogítva nemzetét maradandó becsű alkotásokkal. A nagy ember emlékéhez méltó volt az ünnep is, amelylyel a szép szobrot leleplezték. Részt vett az ünnepségben nemcsak Nagy-Czenk községe és a vármegye, hanem képviselve volt az ország minden része. Amikor egy Széchenyi-emlékszoborról lehull a lepel, nem is lehet az ünnepség, a mi ezzel jár, más, mint országos. Széchenyi-ünnepet ha ülnek, nem kell-e hálás kegyeletével megjelenie az egész nemzetnek, az egész országnak, a melynek bármely részére tekintünk, ott találkoznak a nagy magyar valamelyik alkotásával. Ott voltak Czenken is mindazoknak az intézeteknek a küldöttei, amelyek Széchenyi nevét dícsérik. Az ünnepség a következőképpen ment végbe: Az ünnepély délelőtt tíz órakor szent misével kezdődött, melynek végeztével kivonultak a szobor elé, hol a sopronmegyei dalkör zendített rá a Himnuszra. Dr. Baán Endre, Sopronmegye alispánja, hosszú, tartalmas beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt, lélekemelő szavakban emlékezve meg a legnagyobb magyarról. Baán beszédét dr. Balics Lajos plébános hittudós szónoklata követte s e közben a szobor készítője Strobl Alajos leleplezte az emléket a közönség éljenzése közben. A szobrot a koszorúk özönével árasztották el az egyesületek és jelenlévő képviselők. A szónoklatok után Kántor Alán, a szobor bizottság elnöke, hivatalosan átadta az emléket Nagy-Czenk község főbirójának Besze Imrének. Besze Imre rövid magyaros beszédben hálával megemlékezve vette át a szobrot. Délben gróf Széchenyi Béla termeiben fényes lakomát rendezett, melyre mintegy ötszázan jelentek meg. Délután népünnep és este kivilágítás volt. A szobrot, mely a nagy magyart álló alakban ábrázolja, baljában kardot tartva, jobbával merészen előre mutatva, Strobl Alajos szoborművész mintázta.

László főherczeg emlékezete. Szép ünnepély színhelye volt Pilis-Csaba Kisasszony napján. József főherczeg ugyanis a pilis-csabai szép kastélyát zárdává alakította át és mellé a bold. Szűz Mária tiszteletére templomot építtetett. A zárdát a tágas beltelekkel együtt örök időkre a hittérítő Lazarista atyáknak ajándékozta és e zárdát László főherczeg emlékének szentelte. A zárdát Kisasszony napján adták át rendeltetésének.

A primás jubileuma. E hó 14-én ünnepelte meg Vaszary Kolos biboros herczegprimás a Szt-Benedek-

rendbe való belépésének ötven éves jubileumát. A jubiléus főpap e végből Pannonhalmára utazott, a hol három napi lelkigyakorlattal készült e nagy napra, melyen ötven év előtt mint szerény szerzetes öltötte magára a rend öltönyét. Vaszary primás mint az ország legfőbb papja is tagja maradott a rendnek, melynek ős kolostorában most szerényen visszavonulva ünnepelt.

Mádi Kovács, gazdálkodó. Bár már kigyógyult súlyos idegbajából Mádi Kovács György, a kitünőtábornagy, a katonai pályát, melyen nemrég oly fényes sikereket ért el, elhagyja és csendes falusi gazda lesz belőle. Mádi Kovács már teljesen felépülve távozott a Salzburg melletti Eigenből. Pár nap múlva hazaérkezik és gerjéni birtokára visszavonul, hol gazdálkodni fog.

Az Árpád-szobor leleplezése. Ráczeke ünnepre készül, folyó hó 26-dikán leleplezik le az Árpád szobrát, ugyanekkor avatják fel a dunai Árpád-hidat. Földváry Miklós országgyűlési képviselő, Förster Lajos uradalmi igazgató, Muraközy Árpád járásbíró és dr. Mészáros Lajos tisztelegtek báró Bánffy Dezső miniszterelnöknél s a többi Budapesten időző miniszternél s kérték őket, hogy jelenjenek meg a kettős ünnepen. Bánffy báró s a többi miniszter is azt felelték, hogy ha a szeptember huszonhetedikén megérkező román király fogadtatása miatt nem lesznek elfoglalva, okveiden jelen lesznek Ráczeke ünnepén. A szobor, melyet Szász Gyula hírneves szobrászunk készített, a királyi parkban áll, arczczal a város felé.

Bende Imre püspök jubileuma. Bende Imre nyitrai püspök e hó 8 án ünnepelte áldozárságának 50-dik évfordulóját. A félszázéves évfordulót a jótékony-ságáról híres főpap azzal ünnepelte meg, hogy egyházmegyéje iskoláinak és emberbaráti intézményeinek több mint tízezer forintot adományozott. Nyitra megye közönsége a jubiléus főpásztort jubileuma alkalmával szeretettel vette körül és szép ünnepséget rendezett tiszteletére.

Ezredévi faültetés. Az ezredévi faültető bizottság országszerte még ma is élénk tevékenységet fejt ki, hogy a községekben minél több gyümölcsfát ültessenek el a millénium emlékére. Közelebb a bizottság testületileg tiszteleg Jókai Mórnál, a ki az ország első gyümölcstermelői közé tartozik, hogy felkérje őt, írjon költeményt vagy népszerű füzetet az ezredévi faültetés érdekében. Jókai művét azután sok százezer példányban fogják terjeszteni a nép között.

Ruthének s a vaddisznók. Szegény embert még az ag is huzza, a ruthént meg még a vaddisznó is nyomoritja. Bizony szegény ruthének nyakán nem elég veszedelem a sok bevándorolt muszka, hanem még az a baj is érte őket, hogy a vadállatok ellen is védekezniök kell. Bereg megye északi részein, főképen a szolyvai járásban, rendkívüli módon elszaporodtak a vadkanok és nagy kárt okoztak a

köznép vetéseiben. A nép beszéli, hogy falkánként járnak a vaddisznók. A learatott és keresztekben álló zabot éjjelenként tűz mellett őrzik a ruthének s egész éjjeleken át túlkölnék és kolompolnak, hogy elriaszszák a vadállatokat.

Mérgező lakoma. A nyitrai megyei Tót-Dióson, egy eljegyzési lakomán az egész vendégséggel nagy veszedelem történt. Stuchál Jakab házában volt az ünnepség s mindazoknak az arczán, a kik a lakomában résztvettek, néhány nap múlva fekélyek támadtak. Maga Stuchál Jakab a minap meghalt, tizenketten pedig nagy betegek. Mint kiderült, a szerencsétlenül járt emberek egy esett tehénnek a husából ettek a lakomán s ez okozta a szerencsétlenségüket.

Inség a székelyek között. Mint előre lehetett látni, az idei rossz termés és az idő viszontagságai mindenfelé nyomort és inséget teremtettek. Udvarhely megyében több községében még vetőmag sem termett s így a szegény székely nép a legnagyobb nyomorúnak néz elébe. Udvarhely megye közigazgatási bizottsága elhatározta, hogy természetben három hó alatt visszafizetendő vetőmag-kölesönt kérelmez a miniszteriumtól és hogy a nyomor a népet Romániába ne üldözze, inségmunkát kér. Erre nézve javasolja a bizottság, hogy a székely vasutak Udvarhelyi részéből 18 kilométeres szakasz az őszön és tavaszon építtetnék ki, a mi az új termésig kenyérkeresetet nyujtana. Másfelől a kis vonalszakasz mellett annyi iparvállalat fekszik, hogy a befektetett tőke gyümölcsözőse biztosítva lesz.

A szerzetes békői. Laky Demeter, már több év óta nyugalomba lépett esornai premontrei rendi tanár a napokban küldte Keszthelyre az ottani főgimnázium muzeuma részére azokat a bilincseket, melyeket az egykori lánglelkű ifju viselt a szabadságharcz leveretése után két és fél évig az olmtüzi, egy és fél évig a józsefstadi várban. Azért küldte e rozsdás vasakat Keszthelyre, mert onnét indult, mint ifju a harezmezőre s mint főhadnagy küzdötté végig a szabadságharcot.

Szerencsétlen kezű vőlegény. Granovnek Jócó radoboji legény minap látogatásban volt Zimonyban a menyasszonyánál Potoczki Boriczánál. A leány kis öcsesét tartotta karján, úgy fogadta a vőlegényét. Beszélgetés közben Granovnek levette a falon függő fegyvert és addig forgatta, míg el nem sült. Rettenetes lövés volt. A töltés a leányt fejen találta és pedig úgy, hogy a esecsemő homlokába is több sörét furódott. Néhány percz múlva mindketten ki-lehelték lelküket. A szülők jajgatva kísérték ki a vőlegényt, ki a szerencsétlen helyről egyenesen a törvényszékhez ment, a hol sirva jelentette föl magát.

A gyufa-méreg. Debreczenben egy boldogtalan eselődleány, Albert Juliánna, csalódott szerelmében halálra szánta magát. Kiment a nagy erdőre s ott 11 pakli gyufa mérgét megitta. Haldokolva vitték

a kórházba, a hol csakhamar kiszenvedett. Hátrahagyott levelében arra kérte a tekintetes törvénybeli urakat, hogy holttestét égensék el és hamvait egy esuporba téve, édesanyja szobájába helyezték el. De ezt az utolsó kívánságát sem teljesíthették. Beleteszik a földbe szívével együtt, a mely mig élt, csak lángolt és szenvedett.

Nagy idők tanuja. Tarczali Zombory László 48-as honvéd főhadnagy, a „Fonziére” biztosító társaság nyugalmazott tisztviselője, szeptember 12 én hatvannyolcz éves korában Debreezenben elhunyt.

A szülői gondatlanság áldozata. Ó-Besnyőn (Tórontálmegye) Pejov Iván földmives másfél éves leánykája a ház végén levő kert ajtaja közé szorult s a mire észrevették, meghalt. A gyermek, kinek szülői otthon voltak, minden valószínűség szerint gondatlanság áldozata. A nagyszentmiklósi járásbíróság megindította a vizsgálatot.

Sikkasztó hivatalnokok. A szerb állami dohánygyárban nagy sikkasztásnak jöttek nyomára. A vizsgálat eddig negyvenezer frank elsikkasztását derítette ki. A sikkasztók a dohánygyár igazgatója, pénztárosa, ellenőre és gazdája. Az utóbbi hármat letartóztatták.

Két emberélet egy kosár szilvaért. Szörnyű eset tartja izgalomban Felpécz győrmegyei község lakosságát. Vojtik-Tóth József Bozzayék kertjébe éjjel bemászott szilvát lopni. A tettest rajtérte a tulajdonos tizen négy éves fia Zsigmond, a ki bátran elfogta és a lopott szilvát visszakövetelte. Tóth erre kést rántott, a fia nyakát elvágta, fejét összeszurkálta és elevenen elásta. A gyilkos reggelig bujkált, azután hazatért és a saját nyakát is elvágta. A mi nap reggel találták meg az elásott és már meghalt Bozzay fiut. Tóth József sebébe szintén belehalt.

Óriás gyermek. Varsóban egy vasuti munkásnak egy 14 éves fia van, a ki két méter és 20 centiméter magassággal és 112 kilónyi súlyu testtel bír. A legkülönösebb a dologban az, hogy a gyermekóriás arezán immár zsendülésnek indult a férfiak dísze: a szakál. Egy német ember évi 120 rubel fizetésért magához vette a gyermekóriást, a kit aztán nagyobb városokban pénzért fog mutogatni.

„Petőfi Regék.” Mig a nemzeti kegyelet szobrokat állított a magyar dalkirálynak, addig a szegény nép száz meg száz gyönyörű regében örökölte meg a nyomtalanul eltűnt Petőfi Sándor emlékét. A szobrokat tisztelettel bámulják meg a város lakói, a regék pedig szállanak kunyhóból-kunyhóba, szájról-szájra tovább a nép között s az öregek tisztelni tanítják a regékben gyermekeik által a Petőfi emlékét. Évek óta fáradozom a „Petőfi Regék” gyűjtésén s mielőtt sajtó alá rendezném, föl hívom mind azokat, a kik a nagy dalnokról bármilyen mesét, regét vagy mondát hallottak, hogy azt lejegyezve nekem ez évi szeptember hó végéig elküldeni kegyeskedjenek. *Leherji Tamás*, Marosvásárhely.

GAZDASÁGI DOLGOK.

A répa szedése és eltartása.

A gazdasági növények aratása rendszerint akkor történik, mikor a növény megérett; van azonban elég olyan eset is, hogy a növény megérését, t. i. magjának fejlődését nem várjuk be, hanem tekintettel a felhasználási célra, az aratást, illetőleg kaszálást vagy szedést hamarabb eszközöljük. Így pl. a takarmánynövényeket akkor kaszáljuk le, mikor mennyiségre és minőségre nézve a takarmánytermési eredmény a legkedvezőbb.

A répa 2 éves növény lévén, csak a második évben adja a magtermést, de miután rendszerint csak a gyökerét használjuk, már az első évben tartjuk a répa szüretet. Ha tehát a répának husos gyökere tökéletesen kifejlődött, mikor tehát a répa sulyban, a cukorrépa cukortartalomban már nem gyarapodik, akkor itt van a répaszedési ideje. Hogy a cukorrépa mikor alkalmas a szedésre, azt a gyárosok szokták megállapítani, sőt gyakran az üzemi viszonyok azt kívánják, hogy a cukorrépat még a teljes kifejlődése előtt ki kell szedni; a hazai cukorgyárak már szeptember elején kezdik meg a gyártást, így tehát már ez időben kell a termés egy részét beszolgáltatni. Ilyen, a helyes idő előtt szedett répa még nem érett meg, nem is tartható el és miután még nőhetett volna, a gazda az ilyen korán szedendő cukorrépa eladásával veszít. Ez okból a gyárosok az ilyen tulkorán szedett répáért valamivel magasabb árt szoktak fizetni. A répa rendes szedési ideje az október hónap, s a cukorrépat lehet, sőt gyakran kell is korábban szedni; a cukorgyárak a korábban kiszedett répát azonnal fel szokták használni és csak az októberi répát rakják el félre; a szeptemberi répa elromlana a rakványokban.

Szabályul kimondhatjuk, hogy a mennyire lehetséges, szedjük a répát minél később, mert az még novemberig is fejlődik, csak arra kell vigyázni, hogy a fagyok beálltával biztosan készen legyünk a munkával, mert a fagyok nagy kárt tesznek a répában. A takarmányrépa érzékenyebb a fagy iránt, mert gyökere nagyrészt kiáll a földből; a földben levő cukorrépának kisebb fagyok nem igen ártanak.

Megtörténik néha, hogy a gazda legjobb iparkodása dacára fagy éri a répát, künn a földön. Így jártam pl. 1888-ban a répáimmal, a mikor októberben folytonosan esett az eső, dolgozni nem lehetett és a mikor végre kitisztult az idő, akkor néhány fagyos éjszaka következett. Mit tegyünk ilyenkor? Ha cukorrépával van dolgunk, nem történhetik nagy baj, mert az amugy is levágandó fejeket kár nélkül rongálhatja a fagy és a szedés nehézség nélkül eszközölhető. Ha azonban a földben levő répa is megfagy, akkor várunk kell, míg a föld megint felengedett, a mikor is a répát iparkodjunk lehető gyorsan kiszedni és azonnal a gyárba szállítani, mert az egyszer megfagyott répát, mely újra felengedett a fagytól, eltartani nem lehet.

Komolyabb a baj, ha a takarmányrépat érte a fagy; csekély fagyot olykor a föld ismét kiszív, a répa felenged és egészséges marad, de az erősebb fagy megöli a répát, úgy hogy ez rövid idővel a

felengedés után elromlik. Ilyen fagyos répát addig, míg a hideg tart, csekély mennyiségben 8—12 kiló egy ökörre számítva, fel lehet még takarmányozni, de vemhes állatoknak nem szabad adni. Ha pedig a termés oly nagy része fagyott volna meg, hogy ezt rövid idő alatt nem etethetjük fel, akkor nem marad egyéb hátra, mint a répa bevermelése. E célból a répát fel kell aprítani és rétegenként egészséges pelyvával keverve, e célra készült gödrökbe kell betiporni s az egész tömeget vastag földréteggel kell betakarni. Ilyen módon a megfagyott répát már magamnak is többször sikerült megmenteni. Vannak gazdák, kik az egészséges répát is bevermelik, többnyire szelekázott tengerisárral vegyítve. Ez utóbbi eltartási módot nem ajánlom, mert veszteséggel jár.

A répának a földből való kiszedése vagy csak egyszerűen kézzel, vagy kézi szerszámmal történik. Kézzel csak is a takarmányrét és ennek is csak néhány fajtáját lehet kiturni, pl. az oberndorfit, a lentoviezít és talán az olajbogyó alakú répát; a mélyen a földre nyúló fajtákat már alig lehet eszköz nélkül szedni, a cukorrépat végképen nem lehet. Eszközül szolgál erre a közönséges ásó, a hosszunyelű keskeny répaásó, vagy a répavilla. Utóbbi szerszámmal kivált kötött földön szoktak dolgozni, csak arra kell vigyázni, hogy a villa hegyével meg ne szurjuk a répát.

A sértett répa rosszul eltartható, a gyárosok sem szeretik, mert a feldolgozásnál a sértés helyén a répa leve kilugoztatik. Némely helyen hol nagyban termelik a répát, a kiszedés gyorsítása végett fogatos emelőgépeket, vagy répaszedő ekéket használnak; de ezen eszközök csak a nagybani répa termelése mellett alkalmazhatók haszonnal. A kigazda maga szedi ki a répát a mely munkában az egész család segítkezik; még a kisebb gyermekek is segíthetnek a répa tisztogatásánál és összehordásánál. A ki maga erejéből a munkát nem győzi, az munkaszokot fogad és leghelyesebben cselekszik, ha az egész répaszedési munkálatokat holdszámra adja ki; magyar holdanként 5—7 frtot fizetnek takarmányrétért, cukorrétért pedig 7—10 frtot.

A kiszedett takarmányrét a rajta levő földtől meg kell tisztogatni, a levélkoronát pedig le kell vágni; a megtisztított répát kupaczkokba kell rakni és azonnal beföldelni. Ha télre akarjuk a répát eltenni, akkor vagy pinezébe hordjuk, vagy földgödörökbe rakjuk és földdel betakarjuk; vagy ha nagyobb a mennyiség, rakványokat, kupaczkokat készítünk belőle. A körülbelül 2 méter széles, szükség szerinti hosszú és lehetőleg magasan összerakott répát legelőszerebb kezdetlen kb. 25 cm. földdel betakarni, a mire később, ha hűsebbre fordul az idő, szalmát s ennek hegyébe megint földet borítunk. Nagyon kemény hidegben a répakupaczkokat ezen felül még vagy trágyával, vagy tengeriszárral kell betakarni. Ha tavasz felé melegedni kezd a levegő, akkor előbb a külső, azután a középső takarót szedjük le, hogy utoljára csak az első földréteg maradjon a répán, melyben minden 2—3 méter távolságra barázdát vágunk, hogy a répa meg ne melegedjék.

Sok helyen divatban van elsőbb szalmával és azután földdel takarni a répát; ezen eljárás rossz, mert a felmelegedő répától a szalma rothadni kezd, ez pedig a répát rothasztja meg. Szintén nagy hiba, ha szalmakürtöket alkalmazunk; ezeken behatol a víz s hideg és így könnyen romlik a répa. A kürtökre semmi szükség nincsen, ha oly óvatosak vol-

tunk, hogy ősszel először csak vékonyan takartuk a répát földdel, s a szalma és a második földtakarót csak akkor adjuk, ha már nagy hidegek jönnek. A takarmányrépa eltartásánál azért kell különösen óvatosaknak lennünk, mert arra egész télen át szükség van, sőt többnyire tavaszig kell eltartania.

A cukorrépával másként kell bánnunk. Mikor a répát kiszedtük, rögtön tisztítsuk meg. Vagy tompa késsel, vagy éles kés fokával vakarjuk le a földet a réparól, a répafejeket pedig késsel kell le, vágnunk. Nagyon fontos tudni, mekkora darabot kell a répafejéből levágni? Rendszerint, kivált a nemes cukorrépa-fajoknál, a répafejnek csak az a része vágandó le, a melyből a levelek kihajtottak és a mely rész érdes és ripacsos; de vannak fajták, melyek szeretnek a földből kinőni és akkor a gyökereknek felső része zöld marad és nem alkalmas cukorgyártásra; azonkívül nagyon buja talajban és a répa ritka állása mellett a répa a földből ki szokott nőni, mely esetben a levágandó rész nagyobb lesz. Rendszerint a cukorgyár maga szokta meghatározni, hogy kell a répát fejezni.

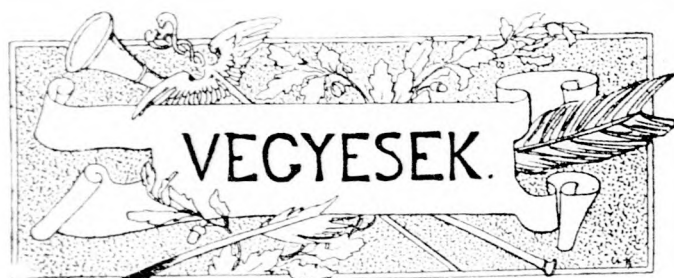
A kész répát azonnal, mielőtt a nap melege elhervasztaná, összehordjuk kupaczkokba és betakarjuk mintegy 20 cm. földdel. A gyárba való szállítás mielőbb történjen meg! Ha a répát csak később szállítanánk, akkor vastagabb földréteggel borítsuk be a kupaczkokat, nehogy a répa megfagyjon. Különben nagy gondot nem kíván a cukorrépa eltartása, mert azt legfeljebb 3 hónapig kell eltartani. Januárban már valamennyi gyár beszünteti a munkát, tehát addig okvetlenül el kell a cukorrét a gyárba szállítani.

Mikor a répa szállítása nem közvetlenül a szedés után történik, akkor arra legyen gondunk, hogy az egyes kupaczkokat egyenes sorban és az egyes sorokat bizonyos távolságban egymástól készítsük, úgy hogy a sorok közötti részt fellehesen szántani; vagy még jobb, ha az egész répát, a mit azonnal nem lehet vagy nem szabad a gyárba szállítani, a tábla szélén rakjuk el hosszú rakványokba és ott elföldeljük, ez esetben legalább akadálytalanul felszánthatjuk a földet.

Még egy kis ténst szeretnék adni a cukortermelőknél. A cukor olesó, így tehát a gyárak csak aránylag csekély árt fizetnek a cukorrétért. Ellenben jelenleg a gabona drága, sőt a tengeri ára is felszökött. Azért jól meg kell fontolni, vajjon cukorrét a jövő évben is termesszünk-e? *Csakis ott szabad azt termelnünk, a hol biztosan díszlik a cukorrépa, hol bő termést ad, hol elegendő olesó a napszám, hol jók az utak és közel van az átvonó állomás s hol, a mi fő, a répa-termelésnek minden esinját-binját érti a gazda.*

A nyugat-magyarországi gazdák elhatározták, hogy csak akkor termelnek jövőre cukorrét, ha legalább 88 krt és 40° o szeletet kapnak minden q. répaért. És miután a gyárak ezen feltételeket csak kivételes esetben fogják elfogadni, mára jövő évben jóval kevesebb répa fog fognak termelni. Így azután a cukorgyárak is kevesebb cukrot fognak gyártani, és ennek folytán drágább is lesz a cukor. Ez esetben a jövő években a gyárosok is nagyobb árt adhatnak a répaért. A kigazda is helyesen cselekszik, tehát ha olesó ár mellett nem termelt cukorrét és azért senki se engedje magát elesábitani a gyár által nyújtott előleg által és jól fontolja meg, előnyös-e az ő viszonyai között a cukorrépa-termelés?

Rovara Friqyes,
jósági-gazgató.

A hagyma eltevése. Ha őszkor kiszedtük a földből a hagymát, jól letisztítjuk róla a rátapadt földet vagy sarat és deszkákra terítve a forró napon jól megszáritjuk. Aztán minden hagymának egy-két szárát meghagyva, összefonjuk koszorúvá, arra figyelve, hogy a hagymafejek egymást ne ériék, különben könnyen rothadásnak indulnak és a hagymakoszorukat szellős kamrában rudakra aggatjuk. Télen át legalább hetenkint egyszer meg kell vizsgálni a hagymákat, s a rothadókat és csirázókat eltávolítani. Sohasem szabad a hagymákat elteríteni, hanem fölaggatni kell, hogy a levegő minden oldalról érje. Némely háziasszony néhány napig a hideg füstre is föl szokta akasztani a hagymát és csak aztán viszi a kamrába, vagy paldlásra.

Füstölt szalonnából olvasztott zsír. Gyakran előfordul, hogy a füstölt szalonna megromlik és nyers állapotban nem élvezhető, tehát el sem adható. Ha azonban a szalonnából zsírt olvasztunk, valami hasznát mégis látjuk. A szalonnát apró kockákra vágva, friss vízbe dobjuk; itt egy jó rész zsír leolvad róla és a víz felszínén uszik. A zsírt akkor leszedjük és a szalonnát más vízbe rakjuk, hol ismét leolvad róla egy adag zsír; ezt addig folytatjuk, míg a szalonna teljesen elolvad. A felolvadt zsírt aztán a rendes módon kiszűtjük, a forró zsírt szűrőn átöntjük a forró vízbe és ha már a felszínen összegyűlt, lemerítjük és lehűtjük, míg egészen összeáll. A lehűtés alatt folyton keverni kell, mert a keverés által veszi el a füstszagát. Az így nyert zsír alig különbözik a rendes friss szalonnazsirtól. Színe fehér, szaga, vagy utóíze nincs.

A boreczet savanyodására legjobb, ha egy pár kanál mézet teszünk bele és csak egyszerű tüllel kötjük be, hogy a levegővel érintkezék és jó meleg helyen kell tartani. Ha azonban a mostani műborokból öntünk az eczetágyra, azok még a jó eczetágyat is elrontják.

Vasnak kőbe való erősítésére igen tartós és olcsó ragasztó anyagot kapunk, ha gyantát megolvasztunk és annyi finom, porrá zuzott és kiszitált téglalisztet keverünk közéje, hogy a keverés, ha forró is, csak nehezen folyjék. Az anyagot a nyílásba töltvén, a közökbe előbb felmelegített tégladarabokat illesztünk. Ez a gyantás cement szorosán tapad a vashoz és a kőhöz, vízben nem oldódik, a fémet nem támadja meg, olcsó, s a rendszeren használtatni szokott kénél határozottan előnyösebb.

MULATTATÓ.

Haladj, haladj, én nemzetem!

Haladj, haladj, én nemzetem!

Vezessen a honszerelem.

Mindig csak ez legyen neked

Világító szövétneked.

Ha tévelyegsz tán utadon,

Szírt fenyeget, sötét radon:

E fény jelöl célhoz utat,

Örvényre is reá mutat.

Ragyogj, ragyogj, ég sugara,

Honszerelem szép csillaga!

Haladj, haladj, én nemzetem.

Vezessen a honszerelem.

Óseidet el ne feledd,

Hírük, nevük, nőjön veled.

Honért haltak hullatra vért.

Szentelj nekik örök babért.

Könnyeidet sírjokra sird,

Erkölesüket szívedbe ird.

Ragyogj, ragyogj, ég sugara,

Honszerelem szép csillaga!

Haladj, haladj, én nemzetem!

Vezessen a honszerelem.

Szánts-ress, kapálj, földművelő,

Mosolyogjon rád a mező,

Fölötted a pacsirtaszó:

Remény legyen, vigasztaló.

Verejtéked mind tiszta gyöngy:

Hajtson kalászt az ősz görönggy.

Ragyogj, ragyogj, ég sugara,

Honszerelem szép csillaga!

Haladj, haladj, én nemzetem!

Vezessen a honszerelem.

Mester, művész, dolgozzatok!

Közelgnek az új korszakok.

Író, tudós, légy tüzkohó.

Az idegent átalkotó!

Költő lantját ha pengeti:

Legyen dala mind nemzeti!

Ragyogj, ragyogj, ég sugara,

Honszerelem szép csillaga!

Haladj, haladj, én nemzetem!

Vezessen a honszerelem.

Magyar ifjak tanuljatok!

Aczél legyen a karotok!

Rátok tekint édes anyánk,

A mi kedves magyar hazánk.

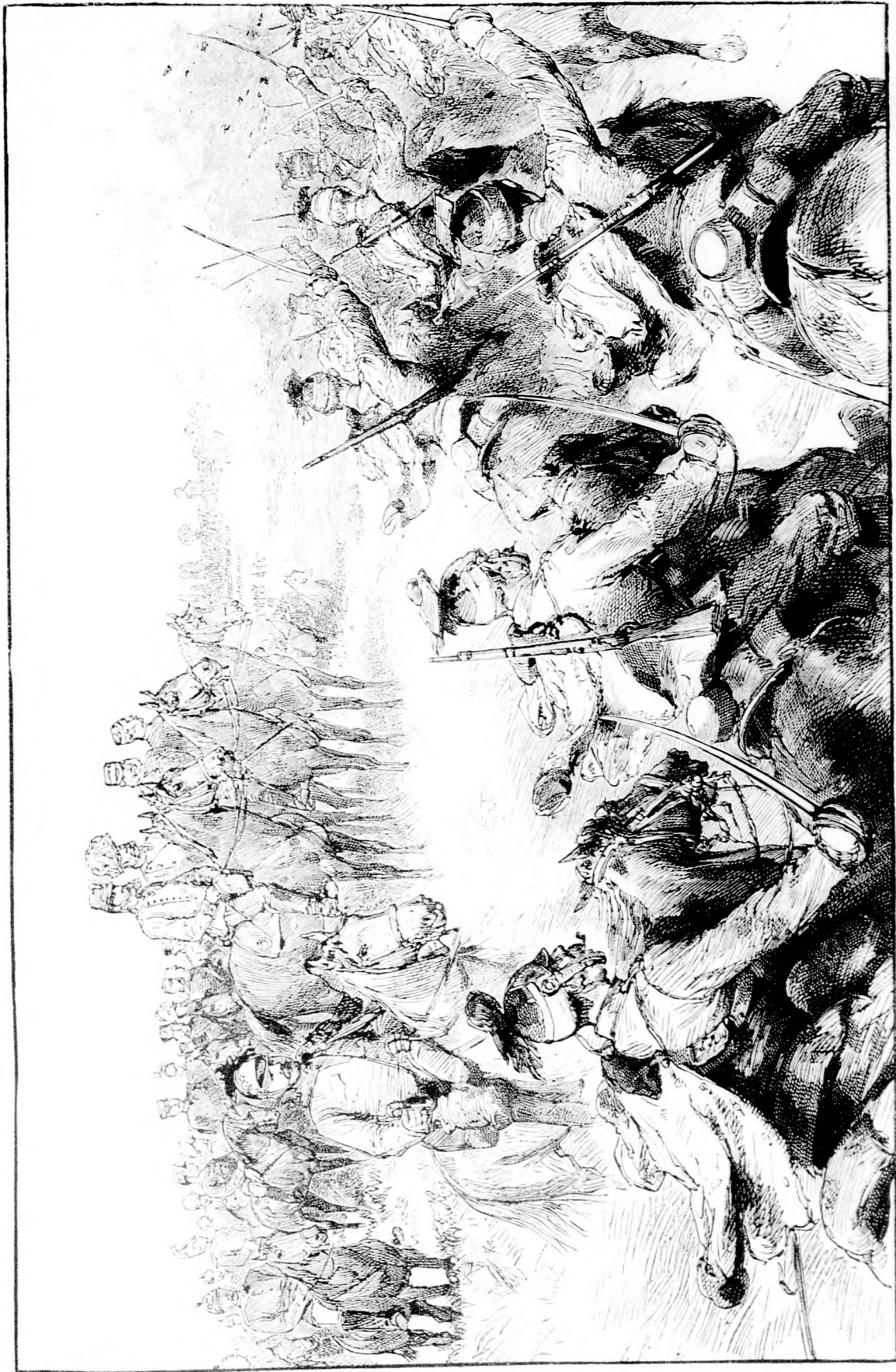
Int a jövő . . . csak nőjjetek!

Oszlop legyen belőletek!

Ragyogj, ragyogj, ég sugara,

Honszerelem szép csillaga!

Pósa Lajos.

A király a hadgyakorlaton.

A szent kutnál.

Abba a dülő négyszögletbe, melyet gondolatban Szabadszállás, Félégyháza, Halas, Szeged karikái közé húzok a mappán, alig esik egyéb valamire való község, pedig ez a terület föltesz olyik görbe vármegyével.

Félszáz esztendővel ezelőtt Zsiványországnak nevezhettem volna bátran ezt a rengeteg területet, ember-elbujtató, nyombefedő, zsandárijesztő birodalomnak. Ma is van ott még vad, zsvány, sikertermő, uttalan, kuttalan, éhenhagyó tájék sok.

De évről-évre fogy. És a hogyan kisebbszik a szélbirta terület, a hogy beleékelődik az uratlan határokba az indzsellér-karó, a hogy szaporodnak a békességes tanyák, — megint: a hogy apad a gulya, a hogy kisebb-kisebb eserény kell a birgefalkának, a szerint megy veszendőbe a rosszhírű, lopós pásztor-nemzet.

A kinek az apja Rádáynál vészett, az öregapja siralombházat ért, ma kiscgazda, feles szántó, árendás, avagy senkinek se vétő, hálni földél alá járó pásztor-ember, a ki ahhoz képest fizeti a lakóbért a felesége, gyereke után, a hogy maga is a fizetséget kapja. Zsandárnak, fináncznak, egyéb urnak köszön, — és gyalog jár.

Hogy csak egy példával éljek: az én öregapámnak az apja még város gulyása volt, az öregapám mellette bojtár. Akkor fölosztották a ferenczszállási pusztát jó háromharmadrészt szántónak, kinek mi jutott, úgy szakajtották ki a jószágát a baromrul, az hagyta gulyán, az olyan élhetetlen, a ki mindjárt az osztáskor eladta a kompetenciáját, — szóval a legelő kiesi lett arra, hogy a barom nevedjen, a barom kevés lett arra, hogy a gulyás megéljen (ugy, a hogy: addég) — az öregapám más kereset után nézett: lett belőle részes ember, utóbb urí kapás, hála Istennek.

Amit nem dicsékedés-képpen írok meg, hanem tőle tudom annak a félegyházi szent kutnak az első történetét, a mely kutról írni szándékszik.

Ez a szent kut ma vasuti állomás Félégyháza és Péteri közt. Oda még messze van egy kicsit, de a jövő esztendőben már közelebb lesz, mert utat csinálnak hozzá, megvett, kisajátított utat. A legközelebb való község hozzá gyalog sorral két órajárás. De harmadnapjáról is eljönnek oda az emberek, énekelve, csapatokban.

Azt éneklük:

„Ferenczszállási pusztában

— Óh, Mária,

Találtatott a Szentkutban

— Krisztus anyja . . .”

Volt olyan pünkösdünk, kisasszonynapunk, hogy huszonötvezren zsibongtak a szent kut körül.

De hadd kezdem elül. A rege úgy szól:

— Nem volt azon a napijárás pusztán kut sehol. Hanem ott voltak a tólak, az erek: a Dongér,

a Kővágóér, arra járt inni a barom. Egyszer csak, (Endre Mihály volt a bíró) — olyan bolond száraz telünk volt, hogy teljes tavaszig se szoritott be a tél: nem volt hó. Az erek tele voltak az őszi esőtől, fagyon bevertük a jeget, úgy itattunk. A bolond télre rájött a még bolondabb tavasz, meleg, napos, esötelen. Az őszi lucok, a tavaszi meleg úgy ki-nevelte a füvet, hogy Szent-György napjára nem a fürj, de a vadkácsa is elbujhatott benne, ereken, zombókon a száresa is. Danoltunk fiam, (mesélte az öregapám) — allelujázunk, úgy tejtelt a jószág, hogy nem volt elegendő edényünk a tejnek. Husvéttra minden nagyja jószág elhányta az avassát, olyan volt a szőre, mint a simított tülök.

Hanem május elején megsokaltuk a jó időt. Azzal köszöntünk egymásnak más-másféle pásztor-emberek:

— Csak nem akar eső lenni . . .

— Nem ám. Pedig nézzétek, ahun elharapja a fü heggyit a jószág: beszárad a vége.

— Be ám, a székje meg nem tud kiembe-redni.

Pünkösöd után úgy megfogyatkozott fűünk, vízünk, hogy leszorultunk a toesogókra, zombókra. Mink, bojtárok nem bántuk, mer' ott egy füst alatt evett is, ivott is a barom, hanem ha az édes apám káromkodott:

— A napotokat, de könnyen pikuláltok, de könnyen heverték. Tudom egy hónap mulva nem győzitek a dögbőrt hordani, a rovást faragni.

Olyan felhők jártak, tudjátok, hogy majd leszakadtak. Zengett, villámlott körül az ég alja, de csak nem tudott megeredni az eső. Száraz lilaszíben kelt föl a nap mindég. Ugy megsikkadt, ki-élesedett a fü, hogy sebes lett a jószágnak a szája tőle. És kiapadt minden eleven víz. Ami megmaradt az erek gödreiben, sulymosaiban, az is úgy tele volt mindenféle, istenverte féreggel, hogy meg nem itta a jószág, riogva, bömbölve futamlott meg tőle.

A bikákat, nem volt erőhatalom, a ki összeharta; kivágtak egyenkint s bugva, rugkapálva kerestek jobb helyet, kerestek vizet. Messzűnően hallatszott sokszor a szarvuk esattogása, ha két-két ilyen vészett állat valahol összetalálkozott.

A gyepek meghasadozott, úgy kiaszalódott. Próbáltunk kutakat ásni. A legzsengésebb „hideglapason” se akadtunk forrásra. Ugy voltunk már, hogy áthajtjuk mind az egész barmot Tuladunára harmadából való kitartásra.

Egyszer, egy száraz förmeteges este, mintha mind a hat elszökött bika összefogott volna, olyan bugás, bömbölés, bögés hallatszott messzűnően, napáldozat felül. Azt mondta édes apánk:

— Gyerekek, ott együtt van minden szökött bikánk. Eredjétek, hátha meg birjátok téríteni.

Csakhogy arra a fücsa, forgószélforma bömbölésre nemesak mi indultunk meg, hanem az egész barom mind. A göblyök, a heverők, a tehének, a

nevendékek mind. Némely fele hamarébb odaért minálunk.

Olyan forma hely az ott, a hol a bikák tülekedtek, mint a kulesnak a feje. Körül mély lapály benne magos, homokos part. És annak a partos, száraz, árvalányhajas, sivány területnek a kelet felől való oldalából azon friss eleven víz esörgedezett ki. A fölött bugtak a kóbor bikák, arra indult meg az elesigázott barom, arra: a vízszagra.

Én nem tudom, gyermekeim: hogy fakadt; azt tudom, hogy vékonyka víz volt az, mikor kezdődött, csak mintha esapon eredne, hanem aztán kőstünk a kerületjét, mélyre se kellett vele mennünk, hanem annak a kutnak a fenekét nem érte többet semmifele szárazság.

Miközünk pedig, falkától falkához, eserénytől eserényig szalad a hír, hogy a szomjas bika belevágta a szarvát a földbe s isten csudájából forrás fakadt onnét. Aztán oszt sokan jártak a kut esodájára. Híre szaladt annak is, hogy ki és ki nem, a boldogságos szüzet látta benne, kétfelül két égő gyerityával, de én nem tudom. Én is elmentem nézésire, este, északa évadján, sokszor, de nem láttam, fiaim, semmi csudát. Csak békát, fiaim, csak, de azért díesértessék, a ki azt a vizet fakajtotta.

Eddig a pásztor-mese.

Az aztán már nem történet, hogy előbb a környék, ugy magának a városnak, majd a szomszéd helyeknek a népe elkezdett esodájára járni a kutnak és kezdtek nevezni Szent Kutnak. Sánták, sebesek, mindenféle bajosok mosódtak vízében és hordták messze földre orvosságul. Pünkösöd másnapján, Kisasszonykor, Mária nevenapján, százával, ezrenként énekelték a kut körül az ismeretlen kelésű melódiát:

„Ferenceszállási pusztában,

Oh Mária . . .”

És a többi.

Maga az egyházi hatóság volt az első, a ki a „szent-babonát” meggátolni igyekevék. Maga a váci püspök is kárhoztatta, tilalmazta a Szent-Kuthoz való járást. A város bírása meg, hogy az egyházi tilalomnak radikális foganatot szerezzen: betömte a kutat.

Hanem a bőséges, erős forrás átverte a földet, keresztül szivárgott a belétemetett föld szélein, kiesordult és buzgott tovább. Ehhez járult, hogy a forrás betömését elrendelő bíró (anyagi gondok miatt, szegény) megháborodott.

S ha addig százan jöttek esodájára a kutnak, most jöttek ezren, ha hittek erejében ezren, eztán hittek tízezren. Egyházi és világi hatóság azt mondta: a ti hitetek, a ti babonátok erősebb, mint az én hatalmam, — elvégre senkinek sem ártotok az istendicsérettel. S hihasítottak, fával beültettek a kut körül egy tíz, tizenkét lánczos területet, a zarándoklók enyhére.

Sok évtizedje annak, azok a fák óriásokká nőttek, kivált a szil, meg a kőrís. A bucsusok filléreiből kápolna épült, a kut fölé ékes, oszlopos fődél, bele szivárvány, s a kápolna megett: iskola. A pusztát felosztották régen, bogárhátu kis tanyákban földetturó, iparkodó nép lakik, csak a legörege tud még estenden a régiekről beszélni, az ezrével való esodákról, a kivert bikákról, a kihalt, elzüllött, elparasztodott pásztorhadakról . . .

*

Most, Kisasszonynapján kint voltam a Szent-Kutnál egy-két pesti vendéggel. Hüvöses, kellemetlen idő volt; nem volt több két-három ezer bucsusnál. Hanem messzünen valók: Halasról, Jankovácáról, Szent-Mártonból, Szegedéből.

Egyikünk, anélkül is fahitü, kemény ember, nem állta meg szó nélkül:

— Iszonyu! A tizenkilencedik század végén: ekkora butaság . . . A kuton túl van egy kömedence, abban mosákszanak a bajosok, sebesek, nyavalyások. Térdeikből kiserked a vér, mire a medencézt térden körüljárják.

— Botrány. — mondta imént említett emberem.

Az odavaló tanító, hogy látta ingerültségünket, behívott:

— Gyertek, beszéljessünk odabent.

Bent is maradtunk azontul egész ebédutánig. A kápolna előtt minden negyedórán harangoztak, olyankor egy-egy község bucsus serege hazafelé indult. Három-négy óra közt aztán kimentünk szétnézni. Akkor már kevesen voltak, csak olyan magános lézengők. Itt egy valamely fának borulva, ott egy a stációsz oszlopnak dülve, vagy a kápolna küszöbén.

Soká elnéztünk egy sárga selyemszoknyás, igazi módosan öltözött asszonyt, a ki a nagy feszületet kerülgette térden, valami leirhatatlan, valami kibeszélhetetlen volt az arcza kifejezése.

— Gyerünk innen. — mondták a vendégeim.

Én meg lehetőleg közelibe férköztem, de háttal neki, mintha most gyönyörködne először abban a stációsz képbén, amelyik a szent Veronika esetét ábrázolja.

És hallottam annak az asszonynak az imádságát:

— Édes Jézusom, szerelmes jó Istenem, gyógyítsd meg, gyógyítsd meg azt az én egyetlen nyomorult gyermekem . . .

Aztán hazafelé az uton elbeszéltem az embereimnek, aztán nagyon sokáig hallgatunk mindnyájan, hatása, hatalma alatt annak, a minek a neve: hit . . .

Móra István.

Képiinkhöz.

A király a hadgyakorlaton. Nem kis dolog a háboru! — szokták mondani. Pedig edzett katonáink minden évben eljátszák felsőbb rendeletre. Az ország első katonája, a koronás király kívánja így ezt, hogy meggyőződést szerezzen katonáinak a hadászásban tett előmeneteléről. Ő maga is résztvesz ezeken a nagy manővereken s az ébresztő hajnali kürtjelre katonásan fölkel még a hajnali órákban, lóra pattan gyorsan és az első napsugár már a harez színhelyén találja Ő felségét, a ki hajlott kora daczára kitartó lovas, fáradságot nem ismerő, edzett katona. A mostani tatai nagygyakorlatokon szintén résztvesz a német fejedelemmel, Vilmostal együtt, a ki a külföldi katonai előkelőségekkel együtt nem győzi esodálni az agg király kitartását, melylyel a nagygyakorlatok fáradalmaiból éppugy kivieszi a maga részét, mint bármelyik közkatona. Mai képiünk Ő felségét és kíséretét ábrázolja, a mint egy dragonyos attakot kísér foszult figye'emmél.

Apróságok.

Apróságok Vilmos német császárról. A nálunk időző német fejedelemtől sok érdekes történetet elevenítenek föl mostanában. Mi is közlünk belőlük nehányat az alábbiakban.

II. Vilmosnak esecsemőkoráról egész irodalma van a németeknek. Neki is, mint kis gyermeknek, megvolt az a szokása, hogy nem szerette a mosdatást. A mint egyszer atyja, Frigyes, sirást hallott a gyermekszobában, belépett oda s értesülve a sirás okáról, meghagyta a dajkának, hogy ha Vilmos herceg nem akar mosakodni, maradjon mosdatlanul, a ház előtt álló katoná'ornak, a ki a herceg előtt fegyverével tisztelegni szokott, maghagyta, hogy további intézkedésig ne vegye észre a kis herceget ne tisztelegjen előtte. Nemsokára Vilmos herceg a dajkájával sétálni ment. A kapunál az ő' elmulasztotta a tisztelegést. A kis herceget ez felette bosszantotta, visszaszaladt a kastélyba atyjához s sirva panaszkolta el, hogy mi történt. Frigyes herceg reá tekintve fiára, így szólt: Igen fiam, az ő'nek igaza van. Nem tudod-e, hogy egy katonának sem szabad mosdatlan királyi herceg előtt tisztelegni? — Vilmos herceg rögtön a gyermekszobába sietett s megmosdatta magát. Most már tiszteleggett az ő', a kis herceg nagy öröme.

Az ábécét tanulta D. nevelőjétől. Tizenegy órákor villásreggelire kenyeret és gyümölcsöt kapott, nevelője pedig sültet. A kis herceg gyakran sováro'gva nézte a párolgó sültet. Egy alkalommal a nevelő, a mikor meg volt elégedve tanítványa szorgalmával, kieserélte a reggelit. Az éppen belépő

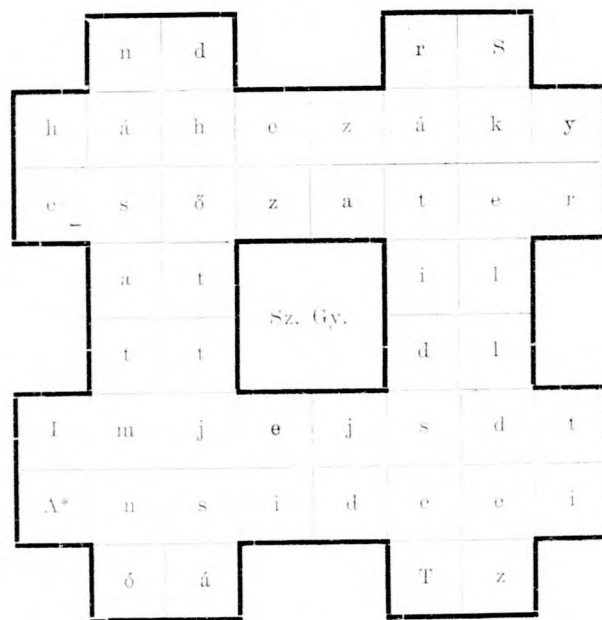
Frigyes herceg, Vilmos atyja ezt észrevette, kérdőre vonta a nevelőt s szigoruan megtiltotta az eset ismétlődését. A kis hercegnek meg kell szoknia azt, hogy tanítója előnyben részesül, szólt az apa, — elégedjek meg a gyermek táplálékával. Mit fog reggelizni husz éves korában, ha már most peesenyére áhitozik?

Középiscoláit Vilmos a kasseli gimnáziumban végezte, együtt a többi diákokkal. Szülei kívánsága szerint a tanárok, mint a többi diákokat, őt is egyszerűen magázták s Vilmos hercegnek nevezték a fenséges jelző mellőzéseké'. Teljességgel oly bánásmódban részesült, mint a többi diákok. Neki is kellett, a mikor a sor reákerült, is iskola falitábláját letörölni, a krétát hegyezni s az iskola udvarának kutjánál a szivacsot megnevesíteni.

Betüs sakk-talány.

— Szoboszlav Gyulá-tól. —

Megfejtendő lóugrás szerint. A kiindulás *-gal van jelölve.

Lapunk mult számában közölt sakk-talány megfejtése:

Fényes csillag, mondd meg nekem,
Mért nem maradtál oda fenn?
Mond meg: arra mi ok szolgál,
Hogy az égről lefutottál?
„Csak az az ok szolgál arra,
Mert ránéztem galambodra,
Sugaramnál szebb a szeme,
Boszankodás kergetett le“.

P. S.

Helyesen fejtették meg: *Nikodem Vilma, Sass Irén, Kallós Eszti, W. Kiss Sándor, Gombkötő N. János, ifj. Belták János, ifj. Láni Béla, Nagy Sándor, Wázsomji Ferencz, Keresztessy-Pál, Fölög András, Hirt András.*

LEVELES-SZEKRÉNY.

P. T. urnak. A M. Anna és V. Eszti balladát sajnálatunkra nem adhatjuk; igen sikerült részletek vannak benne, de a technikája több kíváni valót hagy maga után, a befejezése pedig sehogy sem tetszik nekünk. Az a bizonyos harangkötél rontja a tragikus hatást. Érdeemes volna a művet újra átdolgozni. — **Kepeshordás.** Igért magánlevelünk elment, de a mint a postabélyegből látjuk, hibás volt a cím. Ott bővebben elmondott véleményünket e helyen röviden ezekben foglalhatjuk össze: 1. Az eddigi munkái után ítélve önből sohasem lesz költő, de még türethető verseket sem fog faragni. 2. Jó dolgokat örömmel közlünk, rossz dolgoknak azonban nem adunk helyt még akkor sem, ha ágyuval fenyegetnek bennünket. Legyen tehát meggyőződve ön is, hogy a memyiben hasznavehető munkát küld be, az előbb-utóbb nyomdafestéket lát, ellenkező esetben minden türelmetlenkedés hasztalan. 3. Kifogyott a türelme? Ez hiba. Önnek óriási türelemre van még szüksége, míg a tollával valamire viheti. — **Csuthy Lajos** urnak. Egy kis füzetet küldünk el becses czimére, melyben töröl-hegyre ismeretve van a tervbe vett szövetkezetről követendő eljárás. Ha mégis olyan mozzanat fordul elő, a melyre nézve a küldött utasítás nem tájékoztatna eléggé, tessék egész bizalommal hozzánk fordulni. — **H. I. Orosztony, F. M. Silingyia, Cs. K. D. B.-Udvari, M. J. Both, M. D. Szakal, G. S. F.-Muzslya, V. M. T.-Süly, K. J. Gyöngyösmellék, M. F. M.-Bánhegyes, Sz. J. Sajó-Várkony, A. P. Gyanta, A. K. Munkács, N. L. Kolozs.** Sorsjegyeiket nem huzták ki. — **Kapi István** urnak. A sorsjegyeknek egy bank és váltóüzletben nézetünk utána, tehát értesítéseink teljesen megbízhatók. Hogy a kérdezősködőknek nem adhatunk hírt arról, miszerint nyereményeket ütöttek meg, azért a Fortuna istenasszonyt tessék okolni. Annak a több oldalról is felvetett kérdésnek, hogy a huzások eredményét közöljük, nem tehetünk eleget, mert akkor a lapot számokkal kellene tele tömnünk. Ha nyert valaki, annak rögtön megadjuk az értesítést, mikor tehát értesítésünk késik, ez annak a jele, hogy a sorsjegyek között nem volt nyerő. — **Matyasovszky Mihály** urnak. A baromfi férgeinek elpusztítására legjobb szer a tisztaság. Ha az ólakat rendszeresen tisztítja, homokkal felszórja, nem fognak tyukjai a férgek miatt szenvedni. Tessék a tyukólakat 5% karbolvizzel kevert mésszel kimeszelní, ugyanily karbolvizzel az összes farészeket lemosni, a tyukól földjét jó felöntözni s azután homokkal felszórni; igen ajánlatos hamut is felhinteni, melyben a baromfi megfűrödhessék. A baromfi pusztulása ellen igen jó szernek bizonyult a sósav rendes adagolása, melyből a baromfi iróvizébe 3-4 literre 1 evő kanálnyi keverendő naponta. **Deák Mihály** urnak. A megküldetni kért mű nálunk nem kapható, ellenben sziveskedjek a Hungária gyárigazgatóságától (Budapest V., Váci körút 21. sz.) egy levelező lapon a mű megküldését kérni, hivatkozással arra, hogy a F. U. előfizetője s ez esetben azt ingyen megfogja kapni. — **Balogh Dániel** urnak. Sajnálattal nem tehetünk eleget abbéli kívánságának, hogy az osztálysorsjátékok huzásait egész teljességükben közöljük, mert ez

legalább 6-8 lapot venne igénybe; mi maradna azután az egyéb közleményekre. Olvasóink tulnyomó többségét nem érdeklik az osztálysorsjegy huzásai s így azoknak 6-8 oldal elveszne a lapból. Bizonyára befogja látni, hogy alapos okok miatt nem felelhetünk meg kívánságának, azt azonban úgy önnök mint minden olvasónknak szívesen megteszszük, hogy utána nézetünk a listákban, kibuzták a sorsjegyeiket vagy sem. A kértezett egyének felől nem sikerült semmit sem megtudnunk. Bajos a Budapesten lakó 600 ezer ember között két ismeretlen egyén lakását felkutatni.

Kis lutri huzása.

	Szeptember 11.				
Budapest	75	4	45	13	55
Trieszt	44	10	71	88	86
	Szeptember 15.				
Prága	1	43	28	66	61
Nagy-Szeben	10	69	47	25	70

Budapesti piaczi árak.

Budapest, szeptember hó 18-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) Buza 76-81 kg *tiszaviléki* 12.00 frttól 12.40 frtig, *pestvidéki* 11.70 frttól 12.30 frtig, *fehértómezei* 12.00 frttól 12.60 frtig, *bácskai* 11.85 frttól 12.20 frtig, *bánsági* 11.50 frttól 12.00 frtig.

Rozs 70-72 kg. 8.15 frttól 8.50 frtig.

Árpa: takarmánynak 60-62 kg. 6.15 forinttól 6.40 frtig, *égetni való* 62-64 kg. 6.60 frttól 7.30 frtig, *sörfőzdei* 64-66 kg. 7.50 frttól 9.00 frtig.

Zab 39-41 kg. 6.10 frttól 6.35 frtig.

Tengeri 78-82 kg. 5.10 frttól 5.20 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	19.90	19.60	19.40	19.20	18.80	18.60	17.90	15.70	12.90

Buzakorpa, finom 4.80-5.00, durva 4.50-4.80 frt zsákkal együtt

Egyéb magvak: *mák* 18-20 frt; *bab* fehér nagyszemű 6-10 frt, *apró* 7-10 frt, *tarka* 8-13 frt, *lencse* 7-10 frt, *borsó* héjas 7.50-14 forint, *köles* 5.10-5.70 frt. *kendermag* 6.75-7.00 frt, *repeze* 12.40-13.25 frt. *lóhere* 42-44 frt mm.-ként.

Marhavásár fizetnek páronként: *elsőrendű jármos ökörért* 335-380 frtig; *középmínőségűért* 280-230 frtig; *gyenge minőségűért* 220-240 frtig; *hízott magyar és tarka ökör jobb minőségű mm.-ként* élősúlyban 26-30 frtig, *hízott magyar és tarka ökör középminőségű* 25½-27 frtig. *Féjős tehén,* magyarfajta 70-90 forintig, tarka 90-140 frtig darabonként. *Élő borjú* 1 kgr. élősúlyért fizetnek minőség szerint 38-46 krt. *Vágott borjú* 1 kgr. hussúlyért fizetnek 52-67 krt.

Juhvásár: *hízalt ürü* páronként 18.50-20.50 frt, *feljavított juh* 11½-15 frt, *kiverő juh* 8.20-10.50 frt, *kecske* 6-7 frt.

Sertésvásár. (Kőbánya.) 100 kgr.-kint élősúlyban 4% és 45 kgr. levonás az életre. *Elsőrendű* 300-380 kgr. nehez sertésért 49-52 frt., vidéki sertés könnyű páronként 250 kilóig 47-51 frt.

Baromfivásár. *Lúd,* sovány, páronként 2.80-3.50 frtig, *kacska* 1.05-1.35 frtig, *tyúk* 70-1.20 frtig, *csirke* 60 krt.-tól 120 krtig, *káppan* 1.60-2.80 frtig, *pulyka* 1.50-5.00 frtig.

Takarmányvásár. *Régi széna* 2.00-3.00 frt, *muhar* 2.50-2.70 forint, *zsupszalma* 2.30-2.50 frt, *alomszalma* 1.50-1.70 frt.

Vegyesek. *Tojás* 100 drb. 2.20-2.30 frt. *Szalonna* 50-52 krajczár. *Vaj* Ia. 75-85 kr., *Ia.* 65-80 kr. *Olvasztott vaj* 70-100 kr. *Méz* sárga csurgatott 28-32 kr. *Buronyia* sárga 1.90-3.05, *rózsa* 2.05-2.20, *közönséges* 75-85 kr., *paprika* 30-52 frtig, *hüvelyes paprika* 18 frt métermázsánként.

Bőrök. *Ökörbőr száraz* 100 kgként 77-84 frtig, *tehenbőr száraz* 72-82 frt. *Nyers ökörbőr* (20 kg.-tól 35 kg.-ig) 31-43 frtig, *tehenbőr nyers* (20 kg.-tól 45 kg.-ig) 30-38 frtig. *Juhbőr,* gyapjas, páronként,

ORSZAGOS MAGYAR
KÖLCSÖNÖS BIZTOSÍTÓ-SZÖVETKEZET

BUDAPESTEN, VIII. ker., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: Teleki Géza gróf. Alelnök: Csávossy Béla. Igazgatósági tagok: Andrássy Géza gróf, Bujanovics Sándor, Dessewffy Aristid, Péchy Tamás, Püspöky Emil, Rubinek Gyula, Szentkirályi Kálmán, Szilassy Zoltán, Szönyi Zsigmond, Teleki Sándor gróf. — Vezérigazgató: Szönyi Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint híven megfelel hivatásának: folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmás eleséget

tűzkár ellen a szövetkezet

tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

☛ Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek. ☛

Kis gazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az **igazgatóság Budapestben, (József-körut 8. sz.)** és a **vidéken létesített ügynökségek.**

Marokrakó aratógépekre Mezőhegyesen 1897. Első díj: **nagy állami aranyérem!**

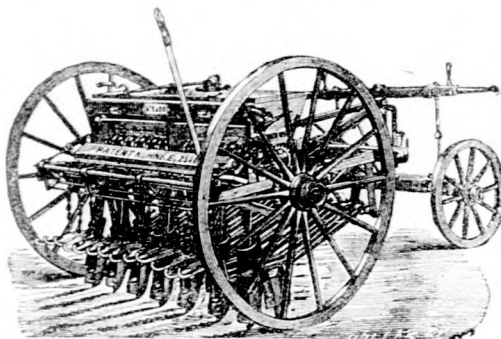
KÜHNE E. Mosonban

Magyarország legrégebb, 1856 óta fennálló gazdasági gépgyára ajánlja:

a legnépszerűbb és legkedveltebb 30% vetőmagot megtakarító

„HUNGÁRIA” és „MOSONI DRILL”

sorvetőgépeit sík és hegyes talajra, 17500 példányban elterjedve.

Sack-féle ekéit, 2-3-4 vasú ekék. Legjobb Laacke-féle rét és szántó-föld boronák.

Rosták, Konkolyozók, Szeletők, Ventzky-féle füllesztők; Répa- és szeeska-vágók stb.

Uj! „Rapid daralók” minden nagyságban.

Uj! Combinált hengerek!

Uj! Czirok eséplőgépek!

Uj! Burgonya választók!

Különlegesség:

Takarmánykamra berendezések!

FŐRAKTÁR:

Budapest, VI. ker., Váci-körut 57a.

Eladó ház.

Kása Magdolna, Alpár, Pestmegye, a szolnoki országot mentén, a piac és vásártér közelében levő **háza eladó.** A ház, mely minden szakmába vágó dolgoknak megfelelően igen jól el van készítve, nem régi zsindelytetővel ellátva, áll: két padolt szoba, egy földes szoba, konyha, egy alsó mosó- és sütőház konyhával, kamra, istálló, két szin, két sertésólból, görbe épület egy vonalba, kut az udvarban, pincze az épület alatt. Bővebbet

GRÓF KÁROLY, Alpár, Pestm.

Az ezredéves orsz. kiállításon kitüntetve.

VARJU ÉS TÁRSA

es. és kir. szab.

hangszer-ipar telep

BUDAPEST,

VIII. József-körut 20. sz.

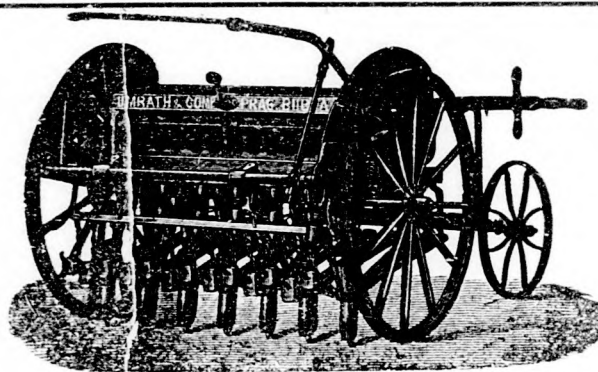
Ajánlják saját gyártmányú hangszereiket. **Cimbalmok pedál nélkül** 45, 55, 60, 65, 75 fírtet pedálos 80 fírtet feljebb. **Czimbalmainkért** 2 évi kezesseget vállalunk. **Iskolahegedűk** 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 fírtet és feljebb. Régi kijátszott hegedűk nagy választékban 15, 18, 22, 26, 30 fírtet és feljebb.

Javítások elfogadtatnak, gyorsan s pontosan eszközöltetnek.

Használt hangszerek becseréltetnek.

☛ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ☛

Lapunk előfizetői, ha a megrendelésnél e lapra hivatkoznak árengedményben részesülnek.

Sorvetőgépeket

a legújabb és legjobban bevált szerkezetben, **egyetemes- és többvasú ekéket** páncélaezél-kormánylémezekkel, **boronákat, hengereket, konkolyozókat, gabonatisztító-rostákat** és teljes **takarmánykamra-berendezéseket**, nagy v. lasztékban és jutányos áron szállítanak

UMRATH ÉS TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPESTEN, V. ker., Váci-körut 60. szám.

Árjegyzékkel és költségvetéssel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálunk.

U. i. **Borsajtók** (System Mabilie) és **szőlőszúrók** kitünő kivitelben és mindenféle nagyságban.

Ajánlom az 1896. évi szeptember 21-én Hódmező-Vásárhelyen tartott ekeversenyen

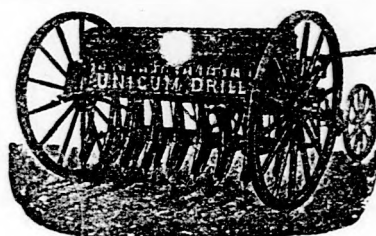
arany, ezüst és bronzéremmel díjazott egyetemes aczélekeimet, melyek anyag, kivitel s olesó áraknál fogva az összes eddigi konkurencziát legyőzni képesek.

BÄCHER RUDOLF,

cs. és kir. kizárólagos eke és talajmivelő eszközök gyára.

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tagadhatatlan legjobb vetőgépe a jelenkornak a Melichár-féle

Unicum Drill

rendkívül egyszerű és feltétlenül szolid kivitelű.

Leírás és árajánlattal bérmentve szolgál

MELICHÁR FERENCZ

cs. és kir. szab. vetőgépgyára.

— BUDAPEST, —

VI. ker., Nagymező-utca 68. sz.

STOWASSER J.

császár és királyi udvari hangszerész

Budapest, II., Lánczhid-utca 5.

Saját gyártmányú fuvó, vonó és ütőhangszereiről ezimbalmairól és mechanikai zenélő-műveiről nagy képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Elpusztíthatatlan erős orgona-harmonikákról külön árjegyzék kérendő.

Zenekarok felszereléséhez szükséges fuvó, és vonóhangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállíthatnak.

A cs. és kir. közös hadsereg, valamint a m. kir. honvédség zenekarainak egyedüli szállítója.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirályi-utca 13. sz.

Készít: mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Clichéket

chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto-) typia, fametszet stb. útján.

Jérképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografialag legszabban és legolcsóbban sokszorosíthatnak.

• Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek. •

**Törleszt. kölcsön
földbirtokokra.**

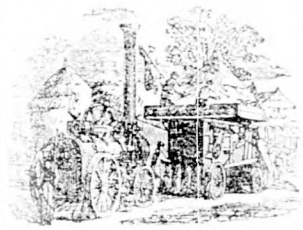

Kölcsön a valódi becsérték háromnegyed részéig 20-60 év kövüli időre készpénzben. Birtokos felmondhat, pénzügyintézet nem mondhat fel. Csekély kamattal tőke is törlesztetik. Lebonnyolítás leg-
rövidebb idő alatt.

— Convertálás belyeg- és illetékmentes. —
Semmi előleges költség.
Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő okmány: telekkönyvi kivonat és katasteri birtokiv másolat. 40494

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,
Budapest, Váci-körút 39.

Intézetünk az egyedüli, mely az ország minden megyéjéből, haláságok és a legtekintélyesebb föld-birtokok által olcsón és bérmentve ajánlja tan.

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemez-gyár, malomépítészet

Budapesten, V. ker., Külső váczi-út 46. szám.

Marshall Sons & Co. Lmtd

angolországi gépgyár vezérigazgatója ajánl utóérhetlen szerkezetű és minőségű Marschal-féle

gőzmozgonyokat és gőzeséplőgépeket,

szabadalmazott

kombinált gabona- és lóhere cséplőgépeket két cséplődobbal,

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukoriczamorzsolóval, — Gibás-féle szabadalmazott kazalozó készüléket (golyát), Harrison-féle „Albion” örlőgépeket.

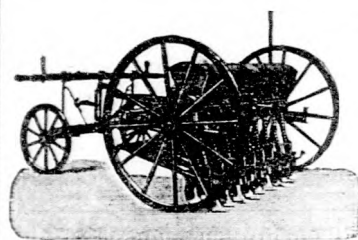
Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas- félmagas- és vāmó-ló-malmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Friedlaender József gépgyára

ajánlja az őszi időnyre

„**TRIUMPH III.**“

sorvető-
gépeit

merítőkerek nélkül
merítőkanalak
beszórócsigák
vetővályuk

D. 7 M., D. 8 M., D. 10 M.

227

SACK-rendszerű

egyetemes aczélekeket,

továbbá saját gyártmányu *szeeskaragóit, réparagóit, da-
ráló- és őrlőmatrait, ugyszintén takarmányfülesztőit.*

Alapított 1870-ben.

Legjobb bizonyítványok.

Cím:

Budapest, VIII., Külső Kerepesi-ut 1.

a központi pályaudvar mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Felhívjuk

a t. cz. gazdaközönség
figyelmét

a budapesti
gyapju-aukcziókra

melyek minden év folyamán két sorozatban július és szeptember hónapokban fognak megtartatni.

Bejelentéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál:

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. Alkotmány-utcza 31. Váci-körút sarok.

Vesziünk a legelőnyösebb árak mellett mindennemű

jól sikerült vetőmagvakat

Ajánlunk a legolcsóbb árak mellett **szavatolt megbízható** műtrágyákat, u. m.:

Thomasz-salakot, chilisalétromot, szuperfoszfátot stb.

Gabonaközvetítés. — Erőtakarmánybeszerzés.

A „HUNGARIA“

MÜTRÁGYA, KÉNSAV és VEGYI IPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
ajánl:

Superfoszfátot, Chilisalétromot

és minden más műtrágyaféléket, legjutányosabb áron és elismert
kitünő minőségben.

Központi Igazgatóság:

BUDAPEST, V., Váci-körút 21. szám.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.